

Yeni Psikolojik ?htiyaç De?erlendirme Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yeni Psikolojik ?htiyaç De?erlendirme Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33159>

Özet

Yeni Psikolojik İhtiyaç Değerlendirme Ölçeği (YPİDÖ), bireylerin temel psikolojik ihtiyaçların ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan orijinal bir ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması formudur. Şahin Kesici tarafından 2008 yılında gerçekleştirilen bu uyarlama çalışması, ölçeğin Türkiye örneğinde geçerlik ve güvenilirlik özelliklerini incelemeyi amaçlamıştır. Ölçek, 4 alt boyuttan ve toplam 20 maddeden oluşmaktadır. Yapılan analizler, ölçeğin İngilizce formu ile Türkçe formu arasında yüksek düzeyde korelasyon olduğunu ortaya koyarak ölçeğin etkililiğini desteklemiştir.

Anahtar Kelimeler

Yeni Psikolojik İhtiyaç Değerlendirme Ölçeği, Psikolojik İhtiyaçlar, Uyarlama, Doğrulayıcı Faktör Analizi, Başarı İhtiyacı, Özerklik, Başatlık.

Yazarlar

Şahin Kesici

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, bireylerin psikolojik ihtiyaçlarının önemini ve düzeyini sistematik bir şekilde değerlendirmektir. Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin kültürel ve dilsel olarak Türk popülasyonuna uygunluğunu test ederek, psikoloji alanında temel ihtiyaçların ölçülmesine olanak tanıyan geçerli ve güvenilir bir araç sunmayı hedeflemiştir. Ölçek, özellikle başarı, ilgi, özerklik ve başatlık gibi temel motivasyonel gereksinimleri ölçmeye odaklanmaktadır.

Yapı (Konstrukt)

Yeni Psikolojik İhtiyaç Değerlendirme Ölçeği (YPİDÖ), literatürde yer alan temel psikolojik gereksinimler çerçevesinde dört ana boyutu ölçmektedir. Her bir boyut, bireyin kendini gerçekleştirme ve iyi olma hali için gerekli olan farklı bir ihtiyaçı temsil eder. Bu alt boyutlar ve maddeleri aşağıdaki gibidir:

Başarı: Bireyin yetkinlik hissini, zorluklarla başa çıkma arzusunu ve yüksek standartlara ulaşma eğilimini ölçer.

İlgi: Bireyin başkalarıyla yakın, güvenli ve anlamlı bağlar kurma ve sürdürme ihtiyacını değerlendirir.

Özerklik: Bireyin davranışlarını kendi iradesiyle kontrol etme, seçim yapma ve kişisel tercihlerine uygun hareket etme gereksinimini ölçer.

Başatlık (Dominance): Bireyin çevresini kontrol etme, etkileme ve başkaları üzerinde güç sahibi olma arzusunu değerlendirir.

Geçerlik

YDÖ'nün Türkçe formunun geçerlik çalmaları, ölçeğin yapısal ve geçerlik geçerliğini incelemiştir. Ölçeğin İngilizce orijinal formu ile Türkçe formundan elde edilen puanlar arasında gerçekleştirilen analizde, pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı bir korelasyon ($r=.84$, $p<.01$) tespit edilmiştir. Bu bulgu, ölçeğin İngilizce formu ile Türkçe formu arasında güçlü bir geçerlik olduğunu göstermiş ve Türkçe formun orijinal yapıyı koruduğu kabul edilmiştir.

Yapı geçerliğini test etmek amacıyla uygulanan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçlarına göre uyum indeksleri şu şekildedir: $\chi^2=5636.877$ ($sd=170$, $p<.01$), $(\chi^2/sd)=3.15$, $RMSEA=0.10$, $RMS=0.11$, $GFI=0.76$ ve $AGFI=0.70$. Bu indeksler, ideal uyum değerlerini tam olarak karşılamamakla birlikte, orijinal YDÖ'nün uyum indekslerine oldukça yakındır. Bu durum, dört faktörlü yapının Türk kültüründe de büyük ölçüde korunduğunu işaret etmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılık güvenirlilik katsayısını belirlemek amacıyla Cronbach Alpha tekniği kullanılmıştır. Elde edilen iç tutarlılık katsayıları, alt boyutlar bazında yeterli düzeyde güvenilirliği işaret etmektedir. Alt boyutlara ait Cronbach Alpha değerleri şunlardır:

Başarı: .81

İlişki: .77

Özerklik: .60

Başatlık: .77

Özellikle Özerklik alt boyutunun güvenirlilik katsayısının (.60) diğer boyutlara göre düşük olmasına rağmen, bu değer bazı sosyal bilimler araştırmaları için kabul edilebilir sonuçları içinde yer almaktadır. Diğer üç alt boyutun katsayıları ise yüksek iç tutarlılığa işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliğini test etmek için kullanılan ana yöntem Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) olmuştur. DFA, orijinal ölçeğin öngördüğü dört faktörlü yapının (Başarı, İlişki, Özerklik, Başatlık) Türk örneğinde ne ölçüde doğrulandığını incelemiştir. Analiz sonuçları, modelin genel olarak kabul edilebilir sonuçlara yakın bir uyum gösterdiğini ortaya koymuştur.

Elde edilen uyum indeksleri ($\chi^2/sd=3.15$, $RMSEA=0.10$, $GFI=0.76$, $AGFI=0.70$), modelin tam olarak mükemmel uyum sağlamadığını ancak orijinal ölçeğin yapısına güçlü bir benzerlik gösterdiğini doğrulamaktadır. Çalınma, bu indekslerin orijinal YDÖ'nün uyum indekslerine yakın olması nedeniyle, dört faktörlü yapının Türkçe form için geçerli olduğunu kabul etmiştir. Bu durum, ölçeğin psikolojik ihtiyaçlar ölçme yeteneğinin Türk kültürü bağlamında da korunduğunu

göstermektedir.

Araç (Instrument)

Test Türü: Uyarlama

Format: 5'li Likert tipi derecelendirme. Yanıt seçenekleri, katılımcıların ilgili maddenin kendilerine ne kadar uygun olduğunu belirtmelerini sağlar.

Mevcut Dil: Türkçe (Orijinali İngilizcedir)

Popülasyon Grubu: Genel Türk Popülasyonu

Yaş Grubu: Yetişkinler (Uyarlama çalışması için üniversite öğrencileri veya genel yetişkinler üzerinde yapıldığı varsayılmaktadır).

Popülasyon Detayları: Geçerlik ve güvenirlik çalışması, ölçeğin Türk kültürüne özgü psikometrik özelliklerini ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Detaylı örneklem bilgisi kaynak referansında mevcuttur.

Test Metodolojisi: Öz bildirim (Self-report) ölçeği. Katılımcılardan 5'li Likert ölçeği üzerinde maddelere yanıt vermeleri beklenir.

Anahtar Kelimeler

Ölçek Uyarlama, Psikometrik Özellikler, İç Tutarlılık, Başarı, İhtiyaç, Özerklik İhtiyaç, Başlatıcı İhtiyaç.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcı: Bilgi mevcut değildir.

Kurum E-posta Adresleri: sahinkesici@konya.edu.tr

Yazın Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler & Ücret ve Test Yayı

Test Yayı: 2008 (Uyarlama çalışması yayınlandı yılı).

İzinler ve Ücret: Ticari kullanım ve izinler için sorumlu yazar Şahin Kesici ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Kullanım ücreti bilgisi mevcut değildir.

Bu ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [yeni-psikolojik-ihhtiyac-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#)

Referanslar

Kesici, ?. (2008). Yeni Psikolojik İhtiyaç Değerlendirme Ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması: Doğrulayıcı Faktör Analizi sonuçları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (20), 493-500.

Makaleye erişim bağlantısı: [docs.google.com](#)

Yeni Psikolojik İhtiyaç Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

4 alt boyut ve 20 madde

Başarı (5 m):

İlişki (5 m):

Özerklik (5 m):

Başatlık (5 m):